

Nr 303

Av herr Magnusson i Borås m. fl., om försäljning av aktier i statliga företag.

En väsentlig uppgift i strävandena att höja levnadsstandarden för samtliga grupper i samhället bör enligt vår mening vara att också åstadkomma en allmän förbättring av medborgarnas förmögenhetsförhållanden. Genom den tekniska utvecklingen nyskapas numera realkapital i långt snabbare takt än tidigare. Förutsättningar har härigenom uppkommit för ett personligt ägande som kan komma de flesta människor till del. Man kan förutse en inkomstnivå i framtiden som möjliggör för det stora flertalet människor att under sin livstid åstadkomma ett väsentligt sparande. Ett sådant väl fördelat men till sin totala summa stort ägande är i hög grad önskvärt som motvikt till det kollektiva ägandet och statens starka maktposition. Ett väl utspritt ägande innebär även att för mycket makt inte samlas hos ett fåtal personer.

Det personliga ägandet medför även ökad trygghet och en förstärkning av den enskilda människans valmöjligheter. Emellertid ställer en utveckling i här angiven riktning bestämda krav på den ekonomiska politiken. Den ekonomiska politiken bör vid sidan av sina övriga uppgifter syfta till att tillvarata det moderna samhällets möjligheter genom att stimulera en spridning av det personliga förmögenhetsägandet. Detta kan i sin tur inte åstadkommas på annat sätt än att den ekonomiska politiken och framför allt skattepolitiken ges en annan inriktning än för närvarande. Hur dessa förändringar skall utformas och efter vilka riktlinjer den ekonomiska politiken skall föras har behandlats i ett flertal motioner från vårt partis sida.

Den på längre sikt väsentligaste uppgiften i fråga om spridningen av det personliga ägandet är ett breddat delägarskap i näringslivet. Behovet av det ökade sparande som behövs för att vidmakthålla och förbättra den produktionsapparat av vilken vårt välstånd beror måste tillgodoses genom att allt fler bereds tillfälle till ett ökat andelsägande.

Även i detta avseende förordar vi i motioner till denna riksdag ändringar och åtgärder på skattepolitikens och den ekonomiska lagstiftningens område som skulle bereda medborgarna tillfälle att i växande utsträckning placera sina sparmedel i ett direkt andelssparande i näringslivet.

Enligt vår uppfattning är det dessutom angeläget att staten även på ett mera direkt sätt går i spetsen för en politik som ger medborgarna ytterligare möjligheter till en placering av sina sparmedel i produktionen. Detta bör ske

genom att staten själv — där så är möjligt — inbjuder till ett deläggande i de statliga företagen.

Av olika anledningar har staten kommit att driva en alltmer omfattande ekonomisk verksamhet. När motiven härför varit fiskala eller varit speciellt betingade såsom på postverkets område, har skälen också varit starka för helägda statliga företag. Dessa arbetar inte med ett vinstsyfte av det slag som de privatägda företagen i konkurrens med varandra arbetar för. Flera av de statliga företagen t. ex. Sveriges kreditbank, LKAB, Svenska reproduktions AB, ASSI, Statsgruvor m. fl. arbetar emellertid med klart uttalat vinstsyfte och i den speciella privata företagsformen, aktiebolagsformen. I dessa fall är det enligt vår mening otillfredsställande att företagen är statligt helägda.

Enligt vår mening bör statliga företag inte stå i en särställning i något hänseende. Vi förordar därför att en icke alltför ringa minoritet av deras aktier bör utbjudas till försäljning till allmänheten. Som skäl vill vi anföra bl. a., att företagen själva bör ha ett direkt intresse av att en så stor allmänhet som möjligt följer deras förehavanden, övervakar deras skötsel och värderar deras resultat, att delägarskapet sprides till så många människor som möjligt, att förståelsen för företagsamhetens problem fördjupas och att benägenheten att taga risker vid placering av sparmedel uppmuntras hos människor, som känner förtroende för staten och här har staten som majoritetsdelägare. En närmare utredning av hela denna problemställning bör komma till stånd, varför vi hemställer, att en sådan utredning utan dröjsmål igångsättes.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande lämpliga former för försäljning av aktier i de i vinstsyfte drivna statliga företagen, varvid särskilt beaktas att sådana former för aktieförsäljningen ordnas, som garanterar en bred spridning av aktierna bland allmänheten och som kan vara ägnade att främja det långsiktiga sparandet.

Stockholm den 23 januari 1969

Tage Magnusson (m)

i Borås

Erik Hovhammar (m)

Ingrid Sundberg (m)

Rolf Clarkson (m)